EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 25.3.2024
COM(2024) 135 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

yhteisistä puitteista parempien palvelujen tarjoamiseksi taitojen ja tutkintojen alalla (Europass) ja päätöksen N:o 2241/2004/EY kumoamisesta 18 päivänä huhtikuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen (EU) 2018/646 täytäntöönpanosta ja vaikutuksista

(annettu asetuksen (EU) 2018/646 9 artiklan nojalla)

{SWD(2024) 71 final}

Sisällys

1. Johdanto 1
1.1 Europassi ja sen täytäntöönpano 1
1.2 Yleiskatsaus arviointimenetelmään 2
2. Arvioinnin tärkeimmät havainnot ja päätelmät 3
2.1 Vaikuttavuus 3
2.2 Tehokkuus 5
2.3 Johdonmukaisuus 6
2.4 EU:n tason lisäarvo ja vaikutukset 6
2.5 Merkityksellisyys 7
3. Europassista saadut kokemukset 8

1. JOHDANTO

Tässä kertomuksessa esitetään päätelmät Euroopan komission tekemästä arvioinnista, joka koskee yhteisistä puitteista parempien palvelujen tarjoamiseksi taitojen ja tutkintojen alalla (Europass) ja päätöksen N:o 2241/2004/EY kumoamisesta 18 päivänä huhtikuuta 2018 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöstä (EU) 2018/646[1]. Kertomuksen yhteydessä on laadittu myös komission yksiköiden valmisteluasiakirja, jossa arvioidaan Europassin vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta, sen tuottamaa EU:n tason lisäarvoa sekä sitä, kuinka hyvin Europassi vastaa nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin. Arvioinnissa tarkasteltiin Europassin käyttöönottoa ja sen laajempia vaikutuksia eurooppalaisiin työmarkkinoihin sekä osaamisen ja elinikäisen oppimisen edistämispolitiikkaan. Siinä tarkasteltiin muun muassa tutkintojen, taitojen ja pätevyyksien selkeyttämistä ja niiden vertailtavuuden parantamista sekä erilaisten taitoihin ja tutkintoihin liittyvien välineiden yhdenmukaisuutta. Arvioinnissa tarkasteltiin myös sitä, kuinka laajasti Europassi tarjoaa tietoa työ- ja oppimismahdollisuuksista sekä työmarkkinoilla tarvittavista taidoista ja tähän liittyvää ohjausta. Arvioinnin kattama ajanjakso ulottuu vuodesta 2018 (jolloin Europass-päätös hyväksyttiin) vuoteen 2022. Arvioinnissa keskitytään vuoteen 2020, jolloin uusi alusta otettiin käyttöön, sekä tämän jälkeiseen ajanjaksoon. Maantieteellisesti arviointi kattoi EU:n 27 jäsenvaltiota, Euroopan talousalueen (ETA) sekä ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokasmaat niiden ja EU:n välisten sopimusten mukaisesti.

1.1 Europassi ja sen täytäntöönpano

Europassi on yksi Euroopan osaamisohjelman[2] 12 toimesta. Vuonna 2020 julkaistun Euroopan osaamisohjelman tarkoituksena on tukea täydennys- ja uudelleenkoulutusta auttamalla yksityishenkilöitä ja yrityksiä kehittämään ja lisäämään osaamista. Siten se edistää sosiaalisesti oikeudenmukaista vihreää ja digitaalista siirtymää. Europassi-alusta myös tukee suoraan eurooppalaista koulutusaluetta ja Euroopan digitaalista vuosikymmentä.

Vuonna 2018 annetun Europass-päätöksen tarkoituksena on parantaa Europassia ja kehittää sitä ladattavia malleja tarjoavasta portaalista palveluihin perustuvaksi alustaksi. Tämän taustalla olivat alkuperäisen Europassin käyttöönoton eli vuoden 2004 jälkeen tapahtunut teknologinen kehitys sekä muutokset työmarkkinoilla, koulutusjärjestelmissä ja koko yhteiskunnassa.

Komissio otti uuden Europassi-alustan käyttöön heinäkuussa 2020. Sen tavoitteena on tarjota uusi EU:n laajuinen verkkoalusta, joka tarjoaa käyttäjille laajan valikoiman erilaisia välineitä ja palveluja verkossa. Näitä välineitä ja palveluja voivat käyttää oppijat, työntekijät, työnhakijat ja vapaaehtoistyöntekijät, jotka sen avulla voivat ilmoittaa ja esitellä taitonsa, tutkintonsa ja kokemuksensa selkeästi ja yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopassa. Muita

[1] Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2018/646, annettu 18 päivänä huhtikuuta 2018, yhteisistä puitteista parempien palvelujen tarjoamiseksi taitojen ja tutkintojen alalla (Europass) ja päätöksen N:o 2241/2004/EY kumoamisesta.
[2] Ks. EUR-Lex - 52020DC0274 - FI - EUR-Lex (europa.eu).

sidosryhmiä ovat koulutuksen järjestäjät, ohjausalan ammattilaiset, työnantajat, julkiset työvoimapalvelut, työmarkkinaosapuolet, nuorisotyön tarjoajat, nuorisojärjestöt, vapaaehtoisjärjestöt ja poliittiset päättäjät.

Uusi Europassi on keskitetty palvelupiste, jonka kautta on saatavilla useita EU:n tarjoamia välineitä ja palveluja. Europassi tukee tietojenvaihtoa ja auttaa ymmärtämään muun muassa liikkuvuuteen, koulutukseen ja työllistettävyyteen tarvittavia taitoja ja tutkintoja.

Monet Europassi-alustan välineistä, palveluista ja tiedoista oli toteutettu ja ne olivat alustalla saatavilla jo heinäkuussa 2020, kun alusta otettiin käyttöön. Sittemmin alustalle on lisätty myös uusia välineitä, kuten eurooppalainen digitaalinen opintotodistus lokakuussa 2021, digitaalisten taitojen itsearviointiväline joulukuussa 2021 sekä kesäkuussa 2023 lisätty Työ- ja osaamistrendit -väline[3], joka tarjoaa tietoa työpaikkoihin ja taitoihin liittyvistä kehityssuuntauksista.

Europassi-alustan eri välineitä ja palveluja päivitetään säännöllisesti, ja tekoälyä ja data-analyysia käytetään enenevässä määrin alustan räätälöimiseksi paremmin käyttäjien tarpeiden mukaan, jolloin heille voidaan esimerkiksi esittää työskentely- ja oppimismahdollisuuksia koskevia yksilöllisiä ehdotuksia. Tavoitteena on, että alusta palvelee loppukäyttäjiä entistä paremmin siten, että käyttäjille esitettävät työpaikat sekä oppimis-, vapaaehtoistyö- ja muut mahdollisuudet vastaavat paremmin heidän profiilejaan, taitojaan, tutkintojaan ja kiinnostuksenkohteitaan.

Jäsenvaltiot toteuttavat Europass-päätöksessä esitettävät tehtävät pääasiassa kansallisten Europassi-keskusten kautta, jotka olivat olemassa jo ennen kuin päätös annettiin vuonna 2018. Nämä kansallisella tasolla nimettävät keskukset ovat riippumattomia, ja niitä yhteisrahoitetaan EU:n avustuksilla. Europassi-keskukset tarjoavat käyttäjille tukea ja edistävät taitojen ja tutkintojen dokumentointia Europassin avulla. Ne osallistuvat yleisesti ottaen Europassin tukemiseen operatiivisesti, sen markkinointiin ja siihen liittyviin kansallisiin tiedotustoimiin sekä toimivat linkkinä, jonka kautta yksittäiset käyttäjät tarpeineen löytävät alustan.

1.2 Yleiskatsaus arviointimenetelmään

Arvioinnin tueksi tilatussa ulkopuolisessa tutkimuksessa[4] käytettiin erilaisten menetelmien yhdistelmää[5], jossa yhdistettiin primaari- ja sekundaaritietoa. Menetelmiin sisältyi asiaankuuluvien virallisten asiakirjojen ja kirjallisuuden tarkastelua, data-analyysia (Europassi-alustan käyttäjien tiedot, komission toimittamat kustannustiedot, Google-haku ja sosiaalisen median analyysi), kvantitatiivisten primaaritietojen keruuta (kolme kohdennettua kyselyä Europassin käyttäjille ja muille kuin sitä käyttäneille sekä työnantajille ja koulutuksen järjestäjille), kattavista sidosryhmähaastatteluista saatujen laadullisten tietojen ja muiden kuin

[3] Kehitysvaiheessa Työ- ja osaamistrendit -väline tunnettiin nimellä ”Skills Intelligence” -väline.
[4] Ks. ”Study supporting the Europass ex-post evaluation”, Verian Group (ent. Kantar Public) (https://op.europa.eu/fi/web/general-publications).
[5] Lisätietoa tiedonkeruuvälineistä, tutkimukseen osallistuneista sidosryhmistä ja vastaajien määrästä on komission yksiköiden valmisteluasiakirjan kohdassa 1.2 (Yleiskatsaus menetelmään) ja liitteessä V (Tiivistelmäraportti).

Europassin käyttäjien kohdennettujen laadullisten tutkimusten käyttöä sekä julkinen kuuleminen[6] ja kannanottopyyntö.

Arvioinnissa kuvattiin päätöksen toimintalogiikka[7] sekä laadittiin arviointimatriisi. Matriisissa arviointiperusteet yhdistettiin toimintalogiikkaan, jonka keskeisten osien pohjalta laadittiin tutkimuskysymykset.

Yksi arvioinnin haasteista liittyi vuotta 2018 edeltäneiden Europassi-puitteiden ja vuoden 2018 puitteiden välillä tapahtuneisiin rakenteellisiin muutoksiin, sillä myöhemmät puitteet ovat huomattavasti laajemmat (niiden johdosta vuonna 2020 otettiin käyttöön uusi alusta). Tämän vuoksi puitteet olivat vain osittain vertailukelpoisia. Toinen haaste koski arvioinnin tueksi tilatun tutkimuksen tekemiseksi saatavilla olevien tietojen yksityiskohtaisuutta.

Arviointia varten jäsenvaltioita kuultiin neuvoa-antavan Europass-ryhmän[8] kautta säännöllisesti.

2. ARVIOINNIN TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT JA PÄÄTELMÄT

Tässä jaksossa kerrotaan tiivistetysti arvioinnissa tehdyistä Europass-päätöksen vaikutuksia ja täytäntöönpanoa koskevista havainnoista ja päätelmistä. Ne noudattavat paremman sääntelyn suuntaviivoissa vahvistettuja viittä arviointikriteeriä, jotka ovat vaikuttavuus, tehokkuus, johdonmukaisuus, EU:n tason lisäarvo ja merkityksellisyys.

2.1 Vaikuttavuus

Vaikuttavuuden osalta todettiin, että käyttäjät ja sidosryhmät arvostavat uutta keskitettynä palvelupisteenä toimivaa Europassi-alustaa, jolle on koottu erilaisia taitoihin, tutkintoihin ja työvoiman liikkuvuuteen liittyviä välineitä. Jotkin Europassi-alustan ominaisuudet (tiedot tutkinnoista ja oppimismahdollisuuksista) eivät vielä ole täysin valmiita, koska kansallisilta viranomaisilta saatavia tietoja puuttuu edelleen. Kesäkuussa 2023 julkaistun Työ- ja osaamistrendit -välineen odotetaan yhdistävän alustan entistä tiiviimmin muihin aloitteisiin ja tietolähteisiin.

Käyttäjille ja muille kuin käyttäjille suunnattu kysely osoittaa, että Europassi-välineet ja -palvelut on otettu käyttöön vaihtelevasti. Europassi-ansioluettelo ja -saatekirje ovat tunnetuimmat ja useimmin käytetyt Europassi-välineet. Suurin osa (76 %) Europassin käyttäjistä käyttää ansioluettelo- ja saatekirjevälinettä usein tai joskus. Europassi-välineitä ja -palveluja pidetään yleisesti ottaen hyödyllisinä. Suurin osa (80 % tai useampi) julkiseen kuulemiseen vastanneista piti välineitä ja palveluja hyödyllisinä tai erittäin hyödyllisinä. Parhaana välineenä pidettiin Europassi-ansioluetteloa (tätä mieltä oli 90 % vastanneista).

[6] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13323-Lifelong-learning-and-career-management-evaluation-of-Europass-since-2018/public-consultation_fi

[7] Ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjan liitteessä II oleva kaavio 10 (Europassin toimintalogiikka).

[8] Neuvoa-antava Europass-ryhmä on sidosryhmien muodostama EU:n tason neuvoa-antava elin. Komissio perusti neuvoa-antavan Europass-ryhmän tukemaan Europass-päätöksen täytäntöönpanoa.

Muita toimintoja käytetään vähemmän: hakemusten laatimis- ja seurantavälinettä käyttää usein tai joskus 37 prosenttia, liiteasiakirjojen malleja 31 prosenttia, digitaalisten taitojen itsearviointivälinettä 28 prosenttia ja eurooppalaista digitaalista opintotodistusta niin ikään 28 prosenttia kyselyyn vastanneista Europassin käyttäjistä. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että välineet ovat luonteeltaan erilaisia ja niillä on hieman erilaiset kohderyhmät, mikä voi selittää joitakin eroja käyttäjäluvuissa. Tämä osoittaa, että joidenkin välineiden vähäisemmän käytön perimmäisiä syitä on analysoitava tarkemmin. Lisäksi se osoittaa, että eri Europassi-välineet olisi integroitava tehokkaammin osaksi parempaa data-analyysijärjestelmää, jotta käyttäjät saisivat tarkemmin räätälöityjä ehdotuksia työskentely- ja oppimismahdollisuuksista Euroopassa.

Europassi tarjoaa välineitä, palveluja ja tietoa, jotka tukevat yksityishenkilöiden työllisyyteen ja oppimiseen liittyvää liikkuvuutta EU:ssa sekä edistävät rajat ylittäviä standardoituja käytäntöjä. Näiden välineiden ja palvelujen avulla käyttäjät voivat esittää henkilökohtaiset tietonsa ja dokumentoida taitonsa, tutkintonsa ja oppimistuloksensa standardoidussa eurooppalaisessa muodossa jopa 31 kielellä. Työnantajat ja koulutuksen järjestäjät käyttävät Europassia pääasiassa liikkuvuuden tukemiseksi ja tietojen, taitojen ja pätevyyksien esittämiseksi standardoidussa muodossa. EU:n ja kansallisten sidosryhmien haastatteluissa puolestaan kävi ilmi, että nämä ryhmät mieltävät Europassin pääasiassa alustaksi, joka tukee työllisyyteen ja opiskeluun liittyvää liikkuvuutta EU:ssa. EU:n tason haastateltavien mielestä Europassi myös tukee muiden EU:n politiikkojen (esimerkiksi EU:n liikkuvuusohjelmien) täytäntöönpanoa.

Europassi edistää tehokkaasti yhteistä kehystä, joka selkeyttää taitoja ja tutkintoja ja helpottaa niiden tunnustamista eri jäsenvaltioissa. Tämä on useiden seikkojen ansiota: Europassi on yhdistetty eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen, sen kautta julkaistaan tietoa tutkinnoista ja oppimismahdollisuuksista (joskin tämä osa-alue on vielä keskeneräinen), ja se tarjoaa käyttöön yhteiset liiteasiakirjojen mallit sekä eurooppalaisen digitaalisen opintotodistuksen.

Europassista tiedotetaan EU:n tasolla ja kansallisesti eri maiden kansallisten Europassi-keskusten johdolla. Tiedotustoimilla on onnistuttu tavoittamaan loppukäyttäjiä ja sidosryhmiä. Alustan keräämien tietojen mukaan rekisteröityneiden käyttäjien määrä kasvoi merkittävästi uuden alustan käyttöönoton myötä (käyttäjien luomia profiileja oli vuoden 2022 loppuun mennessä yli 4,5 miljoonaa). Uudella alustalla oli 31. tammikuuta 2023 mennessä vieraillut noin 32,4 miljoonaa yksittäistä kävijää[9] ja sivukatseluja oli kertynyt yli 261 miljoonaa kaikkiaan 58,8 miljoonan istunnon aikana.

Europassin tunnettuus vaihtelee maasta toiseen. Kymmenessä maassa tehdyn, käyttäjille ja muille kuin käyttäjille suunnatun kyselyn perusteella Europassi tunnetaan parhaiten Portugalissa (missä kyselyn vastaajista 88 % oli tietoisia Europassista), Romaniassa (79 %) ja Kroatiassa (77 %). Ranskassa (24 %) ja Saksassa (19 %) Europassi on vähemmän tunnettu.[10] Alustan keräämien vuoden 2022 tietojen ja EU:n väestöä koskevien Eurostatin tilastojen

[9] Yksittäisellä kävijällä tarkoitetaan kävijää, joka vierailee alustalla tietystä IP-osoitteesta. Yksittäiset kävijät lasketaan vain kerran, vaikka samasta IP-osoitteesta vierailtaisiin alustalla eri profiilien kautta.

[10] Luvut perustuvat käyttäjille ja muille kuin käyttäjille suunnattuun kyselyyn, joka tehtiin seuraavissa kymmenessä maassa: Saksa, Espanja, Kreikka, Ranska, Kroatia, Italia, Portugali, Puola, Romania ja Ruotsi.

perusteella Europassin käyttäjien kokonaismäärät ovat suurimmat Italiassa, Portugalissa ja Romaniassa. Näissä maissa on myös väkilukuun suhteutettuna enemmän Europass-profiileja. Portugalissa profiilien prosenttiosuus väkilukuun suhteutettuna on 4,5 prosenttia, Romaniassa 1,9 prosenttia ja Italiassa 1,8 prosenttia. Myös Maltassa, Kroatiassa, Sloveniassa ja Latviassa profiilien osuus väkilukuun suhteutettuna on suhteellisen suuri. Sitä vastoin Tanskassa, Ruotsissa, Saksassa, Alankomaissa, Puolassa, Ranskassa ja Irlannissa Europassin käyttäjien osuus (maan kokonaisväestöstä) on suhteellisesti pienempi.[11] Sekä komissio että kansalliset Europassi-keskukset voisivat toteuttaa lisätoimia edistääkseen Europassin käyttöä niissä maissa, joissa se on vähemmän tunnettu ja joissa sitä käytetään vähemmän.

Useimmat Europassin käyttäjät ovat alle 35-vuotiaita ja korkeasti koulutettuja. Europassin erityisenä vahvuutena on, että se houkuttelee tehokkaasti uransa alussa olevia nuoria, ja tätä vahvuutta olisikin pyrittävä hyödyntämään. Europassin käyttäjien keskuudessa naiset ovat hieman aliedustettuina. Suurimmalla osalla käyttäjistä on jo työkokemusta. Profiilien kielten joukossa eniten käytetty kieli on englanti ja sen jälkeen italia, portugali ja romania. Muita kieliä käytetään vähemmän.

Alustan saavutettavuuteen on tehty parannuksia sen käyttöönoton jälkeen. Saavutettavuus aiheuttaa kuitenkin edelleen joitakin ongelmia eri ihmisryhmille, kuten heikommat digitaaliset taidot omaaville, ikääntyneille ja vammaisille henkilöille. Puutteelliset digitaaliset taidot nähdään suurimpana saavutettavuuden esteenä.

Kaksi kolmasosaa julkiseen kuulemiseen osallistuneista piti alustaa helppokäyttöisenä. Vastaajat nostivat kuitenkin esille myös alustan monimutkaisuuteen liittyviä ongelmia, jotka heidän mukaansa vaikeuttavat alustan käyttöä ja tekevät alustasta vähemmän intuitiivisen.

2.2 Tehokkuus

Europassin kehittämiseen ja toteuttamiseen osoitetun talousarvion osalta Europassin profiilikohtaisten kustannusten voidaan odottaa pienenevän (vuonna 2022 kustannukset kutakin uutta Europassi-profiilia kohti olivat 1,22 euroa). Tämä johtuu uusien käyttäjien määrän merkittävästä kasvusta alustan käyttöönoton eli heinäkuun 2020 jälkeen (heinäkuun 2020 ja joulukuun 2022 välisenä aikana luotiin kuukausittain keskimäärin 150 000 uutta profiilia) sekä siitä, että kustannusten odotetaan tulevina vuosina pysyvän vakaina, sillä alusta on saavuttanut kypsyyden ja useimmat välineet on saatu valmiiksi. Alustan kustannustehokkuus parani vuodesta 2021 vuoteen 2022, ja sen odotetaan paranevan entisestään, sillä digitaalisten alustojen rajakustannukset kutakin uutta käyttäjää kohti ovat yleensä alhaiset.

Alustan hallinnointi on vuodesta 2018 lähtien ollut aiempaa tehokkaampaa, mikä johtuu vakaammasta monitasoisesta rakenteesta ja siitä, että vastuut ja tehtävät jaetaan nyt laajemmin niin komissiolta jäsenvaltioille kuin eri organisaatioiden kesken EU:n ja kansallisella tasolla. Sidosryhmien ja kansallisten Europassi-keskusten mukaan resursseja tarvittaisiin lisää, sillä tehtävämäärä on kasvanut ja uusi alusta tarjoaa enemmän välineitä ja palveluja kuin edellinen.

[11] Kaikkien jäsenvaltioiden tiedot Europassi-profiilien prosenttiosuudesta väkilukuun suhteutettuna ovat komission yksiköiden valmisteluasiakirjan liitteessä VII.

Se, että uudet tehtävät pystytään hoitamaan samansuuruisilla määrärahoilla[12] kuin ennen uuden alustan käyttöönottoa heinäkuussa 2020, osoittaa kustannustehokkuuden parantuneen.

Sidosryhmät totesivat, että Europassin käyttäjäystävällisyyden parantamiseksi ja teknisten ongelmien ratkaisemiseksi on tehty paljon työtä, minkä ansiosta loppukäyttäjien ilmoittamien virheiden määrä väheni merkittävästi vuoden 2022 jälkipuoliskolla ja vuoden 2023 alkupuoliskolla. Sidosryhmien mielestä olisi tärkeämpää keskittyä alustan teknisten ongelmien korjaamiseen kuin uusien välineiden kehittämiseen. Tämä auttaisi parantamaan alustan toimivuutta ja lisäämään sen näkyvyyttä ja helppokäyttöisyyttä.

2.3 Johdonmukaisuus

Europassi on johdonmukainen laajemman poliittisen kehyksen kanssa. Europassi-alusta tukee suoraan Euroopan osaamisohjelmaa, eurooppalaista koulutusaluetta ja Euroopan digitaalista vuosikymmentä. Monien Euroopan osaamisohjelmaan kuuluvien aloitteiden käytännön täytäntöönpano (muun muassa osaamista koskevan tiedon hankinta) EU:n tasolla on riippuvaista Europassista. Europassi edistää myös eurooppalaisen koulutusalueen ensisijaisia tavoitteita, jotka ovat koulutuksen laadun, tasapuolisuuden ja osallistavuuden sekä koulumenestyksen parantaminen kaikkien osalta ja elinikäisen oppimisen ja liikkuvuuden mahdollistaminen kaikille. Viisi asiakirjamallia tarjonneesta alustasta täyden palvelun digitaaliseksi ratkaisuksi kehittynyt Europassi on myös täysin linjassa Euroopan digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden kanssa.

Europassi on tiiviisti yhteydessä eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen, sillä alustalle on sisällytetty tietoa viitekehyksestä ja siihen liittyviä välineitä (vertailuväline ja kansallisten tutkintorekisterien yhteenliittäminen). Europassi on myös linjassa von der Leyenin komission painopisteiden ”Euroopan digitaalinen valmius” ja ”ihmisten hyväksi toimiva talous” kanssa. Lisäksi Europassi luo vahvoja synergioita ja on teknisesti yhteentoimiva monien työllisyyteen, koulutukseen ja ohjaukseen liittyvien EU:n välineiden ja aloitteiden kanssa. Näitä aloitteita ja välineitä ovat muun muassa EURES, eurooppalainen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitus (ESCO), Erasmus+ ja EQAR (Euroopan korkeakoulutuksen laadunvarmistusrekisteri). Synergioita voitaisiin luoda enemmänkin Europassin sekä vastaavia välineitä ja palveluja (esimerkiksi osaamista koskevan tiedon hankintaa, uraohjaukseen liittyvää ja koulutusta koskevaa tietoa sekä työmarkkinatietoa) tarjoavien EU:n ja kansallisten alustojen välillä. Europassin ja EURES-portaalin välistä synergiaa voitaisiin vahvistaa yhteistyössä Euroopan työviranomaisen (ELA) kanssa esimerkiksi perustamalla yhteinen väline ansioluettelon ja profiilin luomiseen, yhdenmukaistamalla alustojen visuaaliset ulkoasut säilyttäen kuitenkin erilliset brändit, parantamalla navigointia alustojen välillä sekä varmistamalla, että molempien alustojen palvelut täydentävät toisiaan.

2.4 EU:n tason lisäarvo ja vaikutukset

Europassi tuo lisäarvoa ainutlaatuisten, monikielisten, standardoitujen ja maksuttomien välineiden ja palvelujen ansiosta sekä tarjoamalla tietoa työskentely- ja oppimismahdollisuuksista ja tutkinnoista. Standardoidut välineet auttavat työnantajia ja

[12] Komissio myönsi kansallisille Europassi-keskuksille yhteensä noin kuusi miljoonaa euroa sekä alustan käyttöönottoa eli heinäkuuta 2020 edeltäneelle että sen jälkeiselle kaudelle (eli vuosille 2018–2020 ja 2021–2023).

koulutuksen järjestäjiä EU:n eri jäsenvaltioissa ja muissa Europassi-maissa ymmärtämään ja vertailemaan paremmin hakijoiden koulutus- ja ammatillista taustaa sekä arvioimaan, kuinka hyvin hakijoiden taidot vastaavat työn vaatimuksia.

Tällä tavoin Europassi tukee oppimiseen ja työllisyyteen liittyvää rajat ylittävää liikkuvuutta ja auttaa siten ratkaisemaan työvoimapulaa ja osaamisvajetta EU:ssa. Lisäksi Europassin standardoidut välineet ja palvelut auttavat varmistamaan työnhakijoiden yhtäläiset mahdollisuudet. Laadullisiin tutkimuksiin osallistuneiden mukaan tämä pätee erityisesti nuoriin, jotka ovat siirtymässä opinnoista työmarkkinoille.

Europassia käytetään nykyisin useissa Euroopan maissa (muun muassa Portugalissa, Romaniassa ja Italiassa) vakituisena osana hakemusmenettelyä julkisen sektorin työpaikkoihin. Europassi voi myös olla keskeisessä roolissa standardoitaessa välineitä ja palveluja sellaisten maiden sisällä, joissa eri alueilla noudatetaan työmarkkinoilla erilaisia käytäntöjä. Lisäksi Europassi täyttää puutteen markkinoilla silloin, kun vastaavia kansallisia vaihtoehtoja ei ole saatavilla.

Europassia käytetään myös yksityisellä sektorilla: 66 prosenttia kyselyyn vastanneista työnantajista oli tietoisia Europassista ja 44 prosenttia käyttää sitä. Standardointi lisää yhdenmukaisuutta ja parantaa taitojen vertailtavuutta Euroopan eri maiden välillä. Europassin käyttöönoton edistäminen voisi auttaa vakiinnuttamaan sen oletusarvoiseksi välineeksi paitsi julkishallinnossa myös EU:n aloitteissa, liikkuvuusohjelmissa ja erilaisissa työvoimapalveluissa ja oppilaitoksissa.

Julkiseen kuulemiseen vastanneista suurin osa, 77 prosenttia, piti Europassin merkittävimpänä etuna maksuttomia palveluja. Seuraavaksi tärkeimpinä etuina pidettiin vakiomuotoisia lomakkeita, joita tärkeimpänä piti 66 prosenttia vastaajista, ja alustan monikielisiä ominaisuuksia (65 % vastaajista).

2.5 Merkityksellisyys

Europassi on todennäköisesti jatkossakin merkityksellinen väline paitsi digitalisaation kehityksen vuoksi myös siksi, että tutkintoja ja taitoja on tarpeen ymmärtää eurooppalaisessa kontekstissa ja työvoiman liikkuvuutta EU:n sisällä on tärkeää edistää. Tässä yhteydessä Europassin data-analyysijärjestelmää olisi tärkeää kehittää edelleen. Tämä mahdollistaisi alustan eri välineiden keräämien käyttötietojen hyödyntämisen, jotta käyttäjille voitaisiin ehdottaa yksilöllisiä työskentely- ja oppimismahdollisuuksia Euroopassa.

Käyttäjille tarjotaan tietoa työmahdollisuuksista ja niihin liittyvää ohjausta EURES-työnhakuvälineen kautta ja maakohtaista tietoa sekä Europassin että EURES-portaalin kautta. Europassi-välineistä voitaisiin tehdä kiinnostavampia ja merkityksellisempiä tarjoamalla niissä enemmän alakohtaista tietoa.

Elinikäisen oppimisen ja oppimiseen liittyvän kansainvälisen liikkuvuuden osalta Europassin tiedot ovat riippuvaisia jäsenvaltioista ja Europassi-maista, joiden vastuulla on tarjota tietoa tutkinnoista ja oppimismahdollisuuksista.

Erityisen merkityksellisinä työskentely- ja oppimismahdollisuuksia koskevia tietoja pitävät työuraansa aloittelevat nuoret sekä EU:n ulkopuolisissa maissa[13] (Euroopan talousalue sekä ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokasmaat) asuvat henkilöt.

Europassi-välineiden merkityksellisyyttä voitaisiin lisätä entisestään tarjoamalla aiempaa yksilöllisempää ohjausta. Yksilölliset työpaikkasuositukset voisivat myös auttaa ratkaisemaan osaamisvajetta ja työvoimapulaa. Tämä edellyttäisi lisää uraohjaukseen liittyvää kansallista tietoa, joka voitaisiin sisällyttää Europassiin sen käyttäjille tarjottavaksi.

Sisällyttämällä Europassi-alustalle monia aiemmin erillisiä taitoihin, tutkintoihin ja työvoiman liikkuvuuteen liittyviä välineitä ja myös kokonaan uusia välineitä (kuten digitaalisten taitojen itsearviointiväline) on onnistuttu vähentämään hajanaisuutta Europassin kattamalla osa-alueella. Sidosryhmät toivovat lisäksi, että Europassi olisi yhteentoimiva entistä useampien EU:n välineiden ja aloitteiden kanssa. Tällöin on kuitenkin varmistettava tasapaino alustan monimutkaisuuden ja käyttäjäystävällisyyden välillä, jotta alusta ei ylikuormitu erilaisilla välineillä, jotka on suunnattu pikemminkin sidosryhmille kuin loppukäyttäjille.

Europassi auttaa lisäämään selkeyttä ja saamaan yhtenäisen käsityksen taidoista ja tutkinnoista sekä parantaa vertailtavuutta. Tässä yhteydessä käyttäjät ja sidosryhmät pitävät erittäin merkityksellisenä eurooppalaista digitaalista opintotodistusta, sillä EU:n standardeilla varmistetaan yhteentoimivuus ja vältetään hajanaisuutta tällaisella edelleen kehittyvällä osa-alueella.

3. EUROPASSISTA SAADUT KOKEMUKSET

Europassi tukee **Euroopan osaamisen teemavuoden** tavoitteita – sillä pyritään varmistamaan, että ihmisillä on **tarvittavia taitoja** ja että heidän pyrkimyksensä, tarpeensa ja taitonsa vastaavat työmarkkinoiden tarpeita ja tarjolla olevia mahdollisuuksia. Käyttäjät ja sidosryhmät pitävät erittäin tärkeänä, että tarjolla on tietoa työmarkkinoilla tarvittavista taidoista sekä tähän liittyvää ohjausta. Lisäksi Europassi tarjoaa välineitä, joiden avulla käyttäjät voivat pohtia omia taitojaan ja kiinnostuksenkohteitaan.

Europassi on jo liitetty yhteen monien EU:n aloitteiden kanssa (esimerkiksi EURES, ESCO, eurooppalainen tutkintojen viitekehys ja eurooppalainen oppimismalli). Niiden lisäksi voitaisiin myös selvittää Europassin **yhteentoimivuutta** ja **synergioita** muiden merkityksellisten EU:n ja kansallisten portaalien, muun muassa kansallisten ohjauspalvelujen, kanssa.

Europassi on merkityksellinen alusta **työnhaussa**. Se tarjoaa työnhakijoiden tarvitsemaa tietoa työskentelymahdollisuuksista sekä tähän liittyvää ohjausta tarjoamalla pääsyn EURES-työnhakuvälineeseen. Europassin ja EURES-portaalin välisen synergian lisääminen voisi vahvistaa molempien alustojen vaikutusta ja hyödyttää kaikkia käyttäjiä.

[13] Käyttäjille ja muille kuin käyttäjille suunnattuun kyselyyn vastanneet seuraavista maista: Bosnia ja Hertsegovina, Georgia, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Norja, Serbia ja Ukraina.

Jäsenvaltioiden ja Europassi-maiden on pyrittävä kehittämään edelleen **tietokantoja ja rekistereitä, joihin kerätään tietoa tutkinnoista ja oppimismahdollisuuksista**. Nämä tietokannat ja rekisterit liitetään Europassi-alustalle tutkintoja koskevien tietoaineistojen rekisterin kautta, jotta tiedot ovat Europassin käyttäjien saatavilla.

Mitä useampi sidosryhmä ottaa Europassin käyttöön **oletusarvoisena profiilivälineenä EU:n oppimis- ja työskentelymahdollisuuksien** sekä **EU:n aloitteiden ja liikkuvuusohjelmien** yhteydessä, sitä enemmän Europassi-välineillä ja -palveluilla on loppukäyttäjiä ja sitä enemmän saavutetaan mittakaavaetuja. Siten myös lisätään edelleen Europassin merkityksellisyyttä ja vaikutuksia. Myös Europassin käyttöönottoa yksityisellä sektorilla voitaisiin tutkia tarkemmin. Maantieteellisen kattavuuden osalta Europassin markkinointitoimia voitaisiin keskittää maihin, joissa Europassi on vähemmän tunnettu ja joissa sitä käytetään vähemmän. Europassin erityistä vahvuutta eli sitä, että se houkuttelee tehokkaasti nuoria, olisi pyrittävä hyödyntämään, mutta samalla markkinointitoimia voitaisiin keskittää myös yli 35-vuotiaisiin.

Sisällytettäessä Europassiin uusia EU:n aloitteita (mikä lisää alustan **monimutkaisuutta**) olisi varmistettava tasapaino alustan käyttäjäystävällisyyden kanssa.

Jotta Europassi olisi mahdollisimman hyödyllinen alusta urasuunnitteluun ja elinikäisen oppimisen mahdollistamiseen, **uraohjausta, validointimahdollisuuksia ja tutkintojen tunnustamista** koskevia tietoja olisi parannettava, sillä alustan tiedot ovat näiltä osin edelleen yleisluontoisia. Tämä edellyttäisi erityisesti alustan parempaa yhdistämistä kansallisiin palveluihin ja laitoksiin.

Europassi on erityisen tehokas väline tietämyksen, taitojen ja pätevyyksien esittämiseen standardoidusti, kun on kyse **työllisyyteen ja oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta eri puolilla EU:ta**.

Eurooppalaiseen digitaaliseen opintotodistukseen liittyvä infrastruktuuri on selkeästi tarpeen saada valmiiksi, ja **eurooppalaiseen digitaaliseen opintotodistukseen liittyviä standardeja** olisi hyödynnettävä jäsenvaltioiden tukemiseksi opintotodistusten digitalisoinnissa. Näiden standardien avulla voidaan myös varmistaa kansallisten opintotodistusalustojen yhteentoimivuus EU:n tasolla.

Data-analyysin ja **tekoälyn** hyödyntämistä Europassi-alustalla voitaisiin kehittää edelleen. Yksilölliset työpaikkasuositukset voisivat auttaa ratkaisemaan osaamisvajetta ja työvoimapulaa.

Europassi-alustan käyttäjäystävällisyyden parantamiseksi on tärkeää keskittyä ensin **teknisten ongelmien korjaamiseen** ennen uusien välineiden kehittämistä. Tämä parantaisi alustan toimivuutta ja lisäisi sen näkyvyyttä ja helppokäyttöisyyttä.

Kun Europassia kehitetään tulevaisuudessa, lähtökohtana voisi olla **saavutettavuuden varmistaminen jo suunnitteluvaiheessa**, jotta varmistetaan, että alusta on mahdollisimman monen, myös heikommat digitaaliset taidot omaavien, ikääntyneiden, pitkäaikaistyöttömien ja vammaisten henkilöiden, saavutettavissa. Näitä periaatteita soveltamalla Europassi voisi edistää osallisuutta ja yhtäläisiä mahdollisuuksia.

Europassin vaikutusten ja käytön mittaamiseksi voitaisiin laatia **käyttötietojen seurantasuunnitelma** ja tehdä säännöllisiä **käyttäjätyytyväisyystutkimuksia**.

Tässä kertomuksessa esitellyn arvioinnin avulla voidaan keskittää ponnisteluja parannusten toteuttamiseen edellä esitettyjen oppien pohjalta. Joitakin näistä parannuksista on jo ryhdytty toteuttamaan. Alustan meneillään oleva ja tuleva kehitystyö edellyttää lisätoimia ja sitoutumista sekä EU:n että kansallisella tasolla.